

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Srbská kráľovská rodina zavraždená.

Útok na uhorského kráľa.

Ministerpredseda Széll vzdal sa úradu.

Hrozný prežil svet týždeň. Celou Európou zatriasla tá strašná udalosť, ktorá odohrala sa v konaku (v kráľovskom paláce) srbského kráľa, Alexandra Obrenoviča. Dôjem tej krvavej vraždy srbskej kráľovskej rodiny bol tým hroznejší, bo stalo sa to nenadále, veď nik nemal ani tušenia o tom, čo zastrájali sprisahanci srbskí vojenski dôstojníci proti svojmu kráľovi. Udalosť sama je táto: v noci s 10-ho mája na 11-ty vrazilo asi 60 vojenských dôstojníkov srbských do paláca srbského kráľa, povylamovali brány, dvere, obloky, *postrieli strážnikov, kráľovských gardistov, vlámali sa do spalne kráľa, a strelili razom desiat-dvadsať naňho i na kráľovnú Dragu, takže zaraz vypustili ducha.* Takým istým spôsobom zastrelili aj brata a dvoch bratrancov kráľovni, potom šli k ministerpredsedovi a k vojenskému ministrovi a zastrelili aj týchto.

Ministra vnútorných záležitostí ale smrteľne ranili. Po dokonanej tejto strašnej práci zavznela vojenská hudba po meste, vojsko vyhlásilo za nového kráľa Petra Karađordeviča, kanonieri obstali kráľovský palác, ľudia od radosti spievali tú srbskú národnú: «Vesela je Srbadia!» vojaci pred palácom bavili sa pri načapovaných súdkoch, ba i do tancu sa dali.

Podobnejší opis strašnej vraždy podáme na inom mieste. Tu chceme na krátko spomenúť príčiny tej hroznej udalosti:

Za trón srbského kráľovstva bojovali od dávna dvoje srbské rodiny: *Karađordevičovi,*

ktorých jeden pradedo vysvobodil Srbsko z poddanstva Turka, a *Obrenovičovi.* Obrenovičovi opierali sa v svojej štátovej politike na Rakúsko-Uhorsko, kdežto Karađordevičovi boli známi ako verní a oddaní spojenci Ruska. Nebohý už Alex. Obrenovič, keď po zažakovaní svojho otca ako maloletý ešte nastúpil trón, už mal protivníkov v stránke Karađordevičovcov. Pohoršilo sa jeho polozenie, keď pred desiatmi rokmi ako 17-ročný mladik mal regentov, ktorí na miesto neho, ako maloletého, spravovali kráľovstvo. Vtedy urobil to, že jedného dňa dal svojich regentov a ministrov polapať a do väzenia hodiť, sám seba vyhlásil za plnoletého, a začal s novými ministri panovať sám.

Národ ešte väčšmi sa rozhoršil, keď r. 1900. pojal si za manželku 40ročnú vdovu merníka Mašinu rod. *Dragu Lunjevicovu.* Exkráľ Milan a všetci vážni srbskí politici postavili sa proti zamýšľanému manželstvu, no mladý kráľ neznal prekážky; kto nesúhlasil, toho odstránil zo Srbska a Draga stala sa jeho manželkou. Nespokojnosť v Srbsku sa šírila menovite vtedy, keď vysvitlo, že kráľovná Draga nikdy nebude môcť mať deti. Kráľovná Draga všemožne na tom pracovala, aby jej brat Nikodem Lunjevica vyhlásený bol za dediča srbského trónu. Kráľ pod vplyvom svojej ženy vyzdvihol ústavu a dal Srbsku novú absolutistickú ústavu a nariadil nové volby. Volby previedly sa tak, že ani jeden opozičný kandidát nemohol byť zvolený. Nová skupština pozostávala zo samých vládnych vyslancov a jej úlohou malo byť vyhlásiť Nikodema Lunjevicu za dediča srbského trónu.

Nespokojnosť bola všeobecná, ale najväčšieho stupňa dosiahla u vojska a úradníctva preto,

lebo pre nešťastné hospodárenie kráľovského páru nestačila vláda riadne platiť ani vojenských dôstojníkov ani úradníkov. Títo museli sa uspokojiť aj s tým, keď im za reštanciu platu dali doháňu, fazule atď. na miesto peňazí.

Hrozný tento a samo v sebe veru hanobný zločin vraždy má slúžiť k poučeniu všetkým, ktorí majú moc nad národami, že svevola, násilnictvo a potláčanie národov nedá sa na veky beztrestne prevádzať. Ľudia sú nie nekonečné bytnosti a tak ani trpezlivosť ich nenie nekonečná. Táto krvavá udalosť má byť akoby hranice označujúci stĺp, hlásajúci všetkým mocnárom: *potialto a dost!* Jestli nesnesiteľné farchy a násilníctva priviedli Srbov k tak hroznému činu.

Pomery v našom Uhorsku sú síce ani zďaleka nie tak zúfalé, ako boly v Srbsku, ale žiaľ Bohu, sú veru tiež nie ružové. Aj na náš ľud vŕajú sa farchy nesnesiteľné; aj s našim ľudom počínajú si kadeakí stoliční panáci tak práve, ako čo by každý nosil na hlave daku srbskú ači bašibazuckú korunu. Ači nemá svätú pravdu strana ľudová, ktorá neohrozenou činnosťou svoju stavia hrádze tým neludským násilnostvám a bojuje proti povýšeniu nesnesiteľných tiarch? Ači nenie tedy svätou povinnosťou každého triezvého a statočného občana, aby túto stranu telom i dušou všemožne napomáhal?

Na obzore politickom vystupujú práve teraz nebezpečné mrákavy. Sotva že pod Széllom koľko-tolko slušnejšie vysluhovala sa pravda a zachovávaly sa zákony, už zase — po terajšom padnutí Széllomom — máme výhľady na bábickú násilnícku dobu pod novým ministrom, kalvínom Štefanom Tisza.

Rodáci moji, nič nebojte sa týchto mrákav a strašidiel. Strana naša ohŕňa rukávy a bude zápasíť s novou násilníckou vládou na život a na smrť! A budú-li nové voľby, a budú-li ony násilnícké: tu máme vás, vyprobovaných, statočných ľudákov.

Bratia moji! V Srbsku sprisahali sa vlastenci proti násiliu a dopustili sa činu zúfalého, nepekného: *aj vy ľudáci musíte sa teraz sprisahat proti novej vláde, bude-li násilnícka.* Sprisahat sa musíte nie k vražde ale k mužnému, neohrozenému zastávaniu práv svojich. Takéto nie hriešne ale čnostné sprisahanie má nás spojiť v jednu pevnosť, aby sme neodstúpili od zásad našich

kréšťanských ľudových, a čo by hneď aj hromy bily!

Priebeh strašnej vraždy.

Bolo asi poldruhej hod. v noci, keď dve stotiny vojaska obstalo konak a odzbrojilo vonkajšiu stráž. Na to cez palotu ministerského predsedníctva asi 60 officierov chcelo do konaku. Tu však brána bola zavretá a ponač ju ináč nemohli otvoriť, kráľov adjutant, tiež sprisahavec, kapitán Michal Neumovič strčil dynamitový patrón do kľúčovej diery a zapálil ho. Dynamit rozhodil bránu, ale pritom kapitán Neumovič jedným ťažkým kusom brány ovalený klesnul mŕtvý.

Na to vošli cez roztrieskanú bránu do konaku (kráľovský palác) a hlavného adjutanda Lazara Petroviča vyzvali, aby ich zaviedol ku kráľovi. Petrovič prosil o milosť. Kráľ, výbuchom prestrašený, vbehnul do spálne kráľovny Dragy, kam ich Petrovič hneď zaviedol. Dvere našli zatvorené. Lazar Petrovič zaklopal, na čo ozval sa kráľ:

— Kto je to?

— Ja som to, tvoj Lazar! — odvetil Petrovič.

— Čo chceš?

— Officieri sa chcú s tebou rozprávať.

Kráľ na to zpoza dverí zavolal:

— Nech dajú svoju čestné slovo, že nemajú zlého úmyslu!

Na to nikto neodpovedal, lež officieri silno búchali na dvere, ktoré konečne sám kráľ otvoril. Kráľ bol bľadý a za ruku držal kráľovnú Dragu, ktorá sa na celom tele triasla.

V tom okamihu zavznelo viac výstrelov z revolverov: dôstojníci rýchlo začali páliť na kráľovský pár. Kráľ krvou zaliaty ešte zvolal:

— Vojaci, vy ste ma zradili!

To boly posledné slová nešťastného kráľa. On i kráľovna Draga mnohými guľami prestrelení mŕtví klesli na zem. Officieri natoľko boli rozzúrení, že vo svojej divokosti ešte asi 30 ráz strelili na mŕtvý kráľovský pár, ba plukovník Mašin, švager kráľovny, priskočil ku mŕtvole kráľovny Dragy a šablou prefal jej prse i žalúdok. Vojaci schytili mŕtvolu a vyhodili ich von oknom s prvého poschodia konaku dolu do zahrady.

Pod tým istým časom vojsko obstalo starý dom Dragin, kde bývali jej dvaja sestrenci Đorde a Mladen Petrovič. Týchto jednoducho zastrelili. Podobne pochodil aj brat kráľovny; poručík Nikodem Lunjevica, ktorého chcel kráľ Alexander vyhlásiť za dediča trónu. Lapili ho, odvedli do kasárne dunajskej divisie, kde ho zastrelili a šablami dorúbali a zavraždili i jeho mladšieho brata Nikolaja Lunjevicu.

Druhý oddiel vojska vtrhnul do domu ministerského predsedu generála Dimitriia Cincara-Markoviča a s ním urobili tiež krátky process: zastrelili ho na jeho vlastnom byte a zastrelili aj ministra vojny generála Milovana Pavloviča. Ministra vnútorných záležitostí Velmira Teodoroviča ťažko ranili.

Všetko toto stalo sa behom jednej hodiny. Krvavá práca sprisahancov bola dokonaná. V konaku a okolo alebo počas srážky utratilo život sedemnást ľudí (už aj s kráľom a kráľovnou) a okrem toho ešte dvanásť osôb bolo raneno.

Vojsko dokonajúc hnusné dielo dalo sa piť a hulákať. Obyateľstvo, keď sa dozvedelo, čo sa stalo (officieri na koňoch roznášali zvest' po meste), ozdobilo svoje domy zástavami a pri vojenskej muzike dalo sa do tancu. Ulicami hučaly výkriky: «Srbsko je oslobodené. Tyran zahynul!»

Až hodne neskôr na rozkaz ministrov vojaci v plachte vyniesli mrtvoly kráľa a kráľovny do konaku a hodili ich na dlážku v kráľovej spálni.

Smutné pohraby.

Všetky obeť kráľovraždy v noci pochovali. Mrtvola kráľa a kráľovny celý deň ležaly na chodbe starého konaku a pripustili ta každého, kto si ich chcel obzreť. Našli sa takí divokí ľudia, ktorí kopli a opluli mrtvého panovníka a jeho ženu.

Po polnoci mrtvoly uložili do jednoduchých drevených truhál. Jeden kňaz vysvätil holé rakvy, štyria vojaci vzali na plecía kráľovu, štyria rakev kráľovny a vyložili na umrčí voz.

Mrtvolu kráľovny zaviezli na cinter, tu jej vykopali medzi ostatnými hrobmi jami a pochovali bez všetkej ceremonie.

Kráľa Alexandra pochovali v krypte chrámu svätého Marka, kde odpočíva i jeho starší brat knieža Sergius (zomrel maličký) a dcéra vojvodu Miloša, Anka. Pohrabné obrady odbavovalo sedem kňazov za prítomnosti všetkých členov novej vlády.

Dočasná vláda.

Srbsko utratilo tedy panovníka aj ministrov. Spravovanie krajiny prevzala do rúk nová vláda, ktorá vydala ráno po krvavej noci túto proklamáciu k národu

Rozličné rozopre, ktoré dialy sa pri dvore, vyvolaly zakročenie armády a konflikt, v ktorom kráľ Alexander a kráľovna Draga prišli o život. Predstavitelia všetkých politických stránok spojili sa v tejto ťažkej a vážnej chvíli a utvorili vládu. Keď vláda oznamuje toto srbskému národu, je presvedčená, že národ zastane si k nej a bude jej pomáhať, aby v krajine zachoval sa poriadok. Týmto vláda vyhlasuje, že ústava odo dňa 6. apríla 1901 dnešným dňom vstupuje do života spolu so všetkými zákonami, ktoré boli platné do 25. marca (st. št.) toho roku. Predstavitelstvo národa, ktoré proklamáciou 24. marca bolo rozpustené, na 15. júna opäť svoláva sa do Belehradu. Jovan Avakumovič, ministerpredseda; Lubomír Kaljevič, minister zahraničných diel; Stojan Protič, minister vnútorných diel; Đuro Genčić, minister obchodu; generál Atanackovič, vojenský minister; Vojislav Velikovič, finančný minister; plukovník Alexander Mašin, minister verejných stavieb; profesor Lubomír Stojanovič, minister kultu; Lubomír Živkovič, minister pravosúdia.

Peter I. nový kráľ srbský.

Na 15-ho júna bola zvolaná skupština. Už vopred vedelo sa, že voľba nového kráľa bude jednohlasná. A tak sa aj stalo.

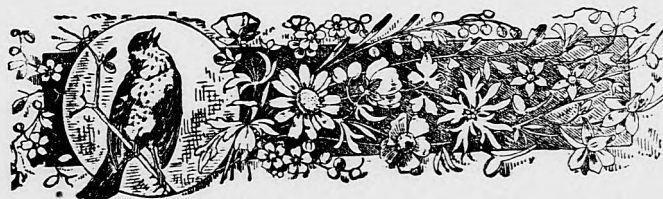
Návrh vlády jak v senáte, tak v skupštine menovitým hlasovaním jednohlasne prijali. Po tomto každý zákonodarca osobite pred kňazom svojho vierovyznania složil prisahu na ústavu.

Predseda *Velimirovič* zahájil spoločné zasadnutie krátkou rečou. Oznamil, že voľba nového kráľa prevedie sa hlasovaním dľa mena a prosí, aby národný snem podal návrh ohľadom osoby. Jako jeden človek, tak vyskočili všetci zákonodarcia so svojich miest a so všetkých strán ozvalo sa hromové:

— Živio Petro Karadordevič!

Predseda zacengal a oznámil, že jediným kandidátom na trón srbský je knieža Peter Karadordevič a tak naňho sa bude hlasovať. Ako notár skupštiny po jednom čítal mená zákonodarcov, tak jedno za druhým sa ozývaly slová: Petro Karadordevič! Keď sa hlasovanie skončilo, zákonodarcia zvolali trojnásobné živio! Na to predseda *Velimirovič* s radosťou konštatoval, že je za srbského kráľa jednohlasne zvolený Peter Karadordevič, teda on je srbským kráľom. Potom pár slov venoval pamiatke predkov Karadordeviča a svoje slová končil s privolaním na slávu Karadordevičovskému rodu, na čo snem s trojnásobným slava! odpovedal.

Ministerský predseda *Avakumovič* ďakoval v mene vlády za jednomyselnosť a dôveru zákonodarstva ku vláde, načo predseda kongressu navrhol, že predsedníctvo upovedomí o výsledku voľby jeho veličenstvo kráľa.

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naši statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1458. Pokračujeme v uverejňovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Kis- a Nagy-Rudina (Trencsén), Budatinlehota (Trencsén), Radola (Trencsén), Lodnó (Trencsén), Baromlak (Bihar), Gyirmót (Győr). Cserkut (Baranya), Ujbányai irtványok (Bars), Ótelek (Torontál), Csápor (Nyitra), Czabaj (Nyitra), Kisszékely (Tolna), Paári (Tolna), Hoszszurét (Liptó), Alsómattyasócz (Liptó), Kvacán (Liptó), Bicsicza. Ilove, Lueska a Porubka (Trencsén), Ravazd (Győr), Kis- a Nagy-Karasztoš (Vas), Pinka-Miske (Vas), Lébény-Szent-Miklós (Moson).

Atentát na uhorského kráľa.

Minulý piatok totiž 12. t. m. keď Jeho veličenstvo šiel prechádzať sa cez Mariahilfer-Strasse do Schönbrunnu — akýsi chalan chcel urobiť útok na kráľa.

Na rohu ulice Kasserngasse jeden človek vyskočil z pomedzi obecnstva a s palicou v ruke hnal sa na koč kráľov. Palicu držiac hore zdvihnutú a kričal na kočiša, aby postál. Útočník hnal sa na koč s pravej strany, na ktorej jeho veličenstvo kráľ sedel. Jeho veličenstvo hneď spozoroval útočníka, zpät sa uhol do koča a ostrým okom pozrel na útočníka. Kočiš šlahol mu bičom do očí, kráľov adjutant ale vstal v koči a chytil sa šable. Útočník uderil palicou na kráľov koč, ale koč jachal rýchle, tak že palica zasiahla len zadné koleso koča. V tom okamihu sa obecnstvo vrhlo na útočníka a začalo ho biť, tak že ho polícia ledva vedela od pomsty obecnstva oslobodiť. Útočník menuje sa Jakub Reich-Bernstein, je 25 rokov starý a dľa zamestnania je kupeckým agentom, náboženstva židovského.

Na policii zistilo sa, že útočník je ten istý Jakub Reich-Bernstein, ktorý si pred niekoľkými týždňami žiadal pas do Číny. Keď ale útočníka odovzdali policii, vysvitlo, že je blázon, ba ešte žiadal si aby ho pustili pred kráľa, lebo že je on kráľov brat a chce — vraj — s ním o vážnych veciach rozprávať.

Očítí svedkovia tvrdili, že útok šlalenca natoľko rozčulil kráľa, že musel zísť s koča, vošiel do najbližšieho domu a len po dobrej chvíli mohol sa viezť ďalej do Schöbrunnu.

Padnutie Szélla.

Ministerský predseda Széll rozpovedal pred Jeho veličenstvom, jaké politické rozpoloženie panuje v Uhorsku. Podal kráľovi demissiu celého svojho kabinetu. Kráľ prijal demissiu vlády.

Nová vláda že poskytne garancie, že vojenské návrhy v terajšej ich forme vtiahne a predbežne bude žiadať len asi o päť-šesttisíc mužov viac ku mažiarovým delám. Za to ale bude žiadať čimskoršie prijatie kvotý, rozpočtového návrhu a vyrovnania.

Štefan Tisza, nový ministerpredseda.

Štefan Tisza, syn starého zlopovestného Kolomana Tiszu, vymenovaný je za nového ministerského predsedu.

S ním zavíta nám doba židovsko-zednárska. Všetky stránky uznávaly, že Széll, ačpráve liberál, predsa chcel ústavné práva v účtivosti držať. A všetky stránky uznávaly aj to, že jestli by sa opovážila akákoľvek vláda znovu uviesť násilnícku dobu Bánffyho, v tom páde: Kossuthisti, agráristi, ľudáci, aj kresťanskí liberáli všetci sprotivia sa násilníckemu vládnutiu.

Čo bude?

Nové ministersvo Tiszovo bude. Toto ministerstvo alebo bude pokračovať vo smere kresťanskom, alebo vo smere židovskom. — Ako by mohol Štefan Tisza nasle-

dovať smer kresťanský, to nikto nechápe. Ale to každý zná, že Štefan Tisza je horší ako 100 židov. Nuž, ak myslí si, že s pomocou bohatých židov, frajmaurerov, socialdemokratov, kalvínov a iných neznabohov bude vstave *protizákonne* spravovať krajinu k vôli vojenským predlohám — nuž sa asi oklame. — Blízke časy dokážu, že v krajine tejto protizákonne chcel vladáriť — znamená podkopávať budúcnosť všfastlivú u všetkých v Uhorsku bydliačich občanov. — Vyčkávajme, bratia, osudnú budúcnosť.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Z Ameriky: Jozef Marhevka a spolukamaráti 203 korún, Albert Klein a spolutovarišia 140 korún, Ján Maj a spolutovarišia 115 korún; zo Zakameného Klína: Aurel Klinovský 50 korún; z Ameriky: N. N. 20 korún; z Levoče: Jozef Straka 15 korún; zo Zákopčia: Matej Trojak 2 koruny, Helena Košťalik 2 kor., Helena Michalek 2 koruny; Unín: Mária Pecha 2 koruny; z Košíc: Justina Brana 2 koruny; z Budapeštu: Mária Turanský 1 korunu; Lengvart: Michal a Mária Kopaničak 10 kor.; Köpözd: Štefan Šakik 1 koruny; zo spišského Štvrtku: Alžbeta Javorský 1 korunu; Bugtocz: Juraj Repčák 80 korún; Lengvart: Michal Faklin 8 korún 40 halierov; Nagy Dovorán: Ján Halady 15 korún; Sibicz: Ján Polónyi 2 koruny; z Chynoran: Ján Bezak 1 korunu; z Brezovej - Ján Longaner 2 koruny; z Miklušovej: Cecília Podhoraňi 10 korún; zo Sereďy: Terezia Miškolci 2 kor.; N. N. 60 korún, Jakub Krajnus 1 korunu; z Levoče: Mária Košar 2 koruny; z Oslanl Ján Ničo 1 korunu, Jozef Polónyi 2 koruny, Amália Polónyi 2 koruny, Valent Lackovič 1 korunu, Jozef Zajačko 1 korunu, Imrich Lackovič 1 korunu, Matej Klema 1 korunu, Ján Kasčák 1 korunu, Ján Brunelik 1 korunu.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rimu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rimu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nakladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

Pestovanie konopí.

(Pokračovanie.)

Umelecké močenie z toho pozostáva, že konope poukladajú do — k tomu cieľu vykopaných a vymurovaných — jám v 5—6 radoch. Vrchný rad s hrvnami (hradami) alebo so starými šínami železnými ztlačia, potom vody napustia na ne. Po močení ale vodu kanálom zpusťia. Že z týchto spôsobov ktorý je lepší, dozvieme sa, keď vysvetlíme prednosti a chyby jejich. Prednosti obyčajného močenia sú: že k prevedeniu dostatočná je každá, na 1½—2 súchov hlboká voda a konope o 2—3 dni prv sa vymočia, ako v umeleckom (robenom) močidle. Chyby spôsobu tohoto sú: že je to spojené s ťažkou prácou. Robotník mnoho ráz nevydrží studenú vodu pri dozieraní, z čoho nasleduje, že konope premočia sa. Blato, s ktorým ztlačia snopy pod vodu, isté barvy obsahuje v sebe, ktoré vlákna vo väčšej alebo v menšej miere zabarvia. Ponevác vodu nemožno za každým spustiť z takýchto močidiel, vlákno dostane tmavú farbu, trhá sa a ztratí z váhy. Vrchnie snopy od blata alebo zhnyjú, alebo zväčša pokazia sa. Prednosti umeleckého močenia sú: že vodu za každým môžeme spustiť a čistú naraziť do jamy. Vlákno skoro nič neztratí z váhy. Od razu veľa snopov, 5—8 radov môžeme močiť. Jak sú jamy nie hlboké, vlákno zostane pekné biele a lesklavé. Močiť môžeme v hocakom čase, lebo jak pri vkladaní, tak aj pri vyberaní robotník na suchom je. Konečne konope nepremočia sa tak ľahko. Močenie toto má tú chybu, že je spojené s útratami.

Porovnajúc dva spôsoby, prednosť na každý pád dáme tomuto druhému. Takéto močidlá môžeme zhotoviť z dreva, z tehly alebo z kameňa. Že koľko má ich byť, závisí od konopí, a od času jak dlho bude trvať močenie. Najlepšie zodpovedajú té, ktoré sú 20 metrov dlhé, 20 metrov široké a 90 cmt. hlboké, a v ktorých voda na 80 centimetrov stojí. Do takýchto uložíme od razu 6500—7900 snopov, t. j. skoro 150 metrických centov. Jestli močenie od apríla do októbra trvá, teda za 183 dní, a každé močenie 7 dní, tak jednu medenicu (jamy) 26 rázy môžeme upotrebiť, čo učiní toľko, ako 3900 met. centov ko-

nopí močiť, a zodpovedá takej úrode, ktorá na 85—140 katastrálnych jochoch možno preukázať.

Spomenuli sme, že zhotovená medenica má byť 90 cmt. hlboká. Do takej uložíme 5—6 radov konopí a voda v nej na 80 cmt. stojí. Od tejto plytkejšej medenici, je pravda, konope skorej sa močia, ba aj krajsie budú, len že od razu málo môžeme uložiť donej, a preto práca drahsia je. Hlbšie medenice hoc lepšie možno využítkovať, predsa pri takomto močení viac máme škody ako osohu, lebo v hustých a vo veľa radoch uložené konope nemočia sa rovnako. Vrchnie rady už vybrať môžeme, kdežto spodnie nie sú celkom vymočené. To je preto, lebo povrch vody o 3—4 stupne je teplejší. To by sme museli vrchnie rady povyberať a spodnie na 1—2 dni vo vode nechať. Tak mrháme čas a máme daromnú robotu. V takýchto hlbokých jamách konope pri jarnom a jasennom močení červené a tvrdé zostanú, vlákna trhajú sa, a tak mnoho pokazí sa.

Keď v močarine alebo v potočnej vode musíme močiť, tak miesto toho, žeby sme vrch konopí blatom pokryli, nasledovne zachodme: na vrch konopí dve žrde dáme a ztlačíme ich s kolíkami tak, aby konope pod vodu prišli. Ešte ľahší spôsob odporúčam, t. j. na vrch konopí slamy dáme a na ňu blata.

Pri dorábaní konopí najdôležitejšia práca je močenie, preto musíme dať nato veľký pozor. Hlavné pravidlo je, aby konope jednako močily sa, a toto len vtedy docielime, jestli konope v rovnakej jakosti sú. Preto treba konope hneď pri šklbaní sortirovať. Že jak dlho musia sa močiť, závisí od počasia, od vody a od jakosti konopí. Čim je počasie teplejšie a voda letnejšia, tým prv vymočia sa. V máji a v júni za 5—6 dní; v júli a v auguste za 4, v septembri a v októbri za 6—8—10 dní. V plytkej vode krajsie a skoršie močia sa, ako v hlbkej. Takzvané tvrdé konope dlhšie musia sa močiť ako mäkké. Že kedy sú vymočené, to len po dlhšej zkušnosti poznáme z týchto znakov: vezmeme jeden snop so spodku; keď pri zdvihnutí konope neohybujú sa ako prút, ale praskajú a lámú sa; keď vytiahneme zo snopa jednu konopu, a tej vlákna nie sú viac draplavé, ale lepkavé a ľahunko môžeme ich stiahnuť po zdĺžke, vtedy vybrať treba ich z vody. Keby sme ich ďalej nechali vo vode, tak vlákno bude hrubé, trhá sa a ťažko dá sa oddeliť od pazderia.

Dokonajúc močenie, robotník snopy dakolko ráz zahrúži pod vodu, aby zmyl z nich blato a mólínu; potom ich vyhodí na breh jamy, odkiaľ odnesie ich na to miesto, kde sušiť ich bude. Tam ich povystiera. Sušiť radím na zkosenej lúke a na strnisku. Nie blízko cesty, aby prach nedošpinil mokré konope. Pri sušení vlhkosť vyparí sa, vlákno dostane od slnka bielu farvu a lesk. O 2—3 dni obrátíme konope s tenkými drúkami a, keď dokonale uschly, 3—4 snopy spolu sviažeme so surovou konopou. Suché konope hneď môžeme trepať, ale lepšie je za 2—3 týždne nechať ich vo viazaniciach. Za ten čas úplne dozrú a budú mäksie. (V takýchto viazaniciach nechať môžeme ich do jary ak nechceme močiť ten rok, len že treba ich dobre zakryť.)

(Dokončenie nasleduje.)

Mimoriadne valné shromaždenie Katol. del. kruhu v Pešťbudíne.

Na mimoriadnom valnom shromaždení «Pešťbudinského kat. del. kruhu» vydržiavanom dňa 14. t. m. po obede o 5 hod. v spolkovej miestnosti (VIII., Práterská ulica, č. 33.), zvolený bol nasledujúci výbor: vel. pán Edvard *Sándorfi*, predseda; p. Ján *Sovík*, podpredseda; pán Filip *Bánáš*, pokladník; pán M. P. *Paulíny*, zápisník. Za revisorov: pp. Ján *Svíba* a Ferdinand *Werosta*. Na mimoriad. valnom shromaždení boli potvrdené všetky hlavné účty z minulého a bež. roku, ako tiež i nový riadného a náhradného výboru vyvolení členovia. Prijmy min. a bež. roku boli nasledujúce: vstupných a členovských poplatkov bolo 472 korún 72 halierov, milodarov 149 korún 10 halierov, rozličných príspevkov 615 korún 95 halierov, tak že celý príjem či il 1237 korún 77 halierov. Na proti tomu boli ale nasledujúce výdavky: bytné, zariadenie novej spolkovej miestnosti, predplatenie na časopisy a knihy 815 korún 70 halierov; ďalej rozličných výdavkov bolo 290 korún 83 halierov, takže terajší spolkový majetok obnáša na 131 korún 24 halierov.

Shromaždenie uzavrelo, že na budúce bude každý mesiac totiž po prvom pripadajúci útorok svoje riadne výborové zasadnutie vydržiavať.

Pri tejto príležitosti dovoľujem si úctive upozorniť všetkých, tak peštianskych, ako i na blízku bydliačich prispievajúcich členov, priateľov a dobrodincov našich, aby pamätali láskave na tento náš ešte tak skromný spolok.

Všetkým členom a dobrým priaznivcom Rodákom, ako i nečlenom kruhu nášho privolávam hromovité na zdar! Ovšem: «vernost k cirkvi a rodu nech je základom v kruhu našej budúcnosti!!

M. P. *Paulíny*, t. č. tajomník.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

BESEDNICA.

Financiálna alebo peňažitá otázka pred sobášom.

Do pozornosti ju odporúča nahovárač *Zaosek*.

Našeho «Krešťana» zaiste nielen ženáci čítavajú, ale čítajú ho aj slobodní ľudia, ktorí zamýšľajú vstúpiť do stavu manželského. Čítajú ho aj otcovia i matky, ktorí majú dcérušky na vydaj a synkov do ženby. Ja preto myslím, že im môžem s malým poučením o peňažitých záležitostiach pred sobášom ku nejakému úžitku poslúžiť. Otázka takáto financiálna má vplyv na ďalšie šťastie alebo nesťastie mladoženíchov. Za to sa nemusíš hnevať na Zaoska, že on všade vstrká svoj čapatý nos, ešte aj do vena manželského. Však «Krešťan» je nielen politický časopis ale aj spoločenský; spoločenské otázky ale nám slúžia ku dobrému poučeniu, keď ich dobre rozlúštíme. Tedy počúvaj pilne; zapál si na fajočku, alebo nalej si do pohárka vinka a kmotrovi tiež, a čítajte pozorne tak, aby to aj iní počúvali.

Otec nebeský pri zakladaní prvého manželstva sám ráčil byť družbom Adamovým. Sám na svojej ruke dovedol mladú nevestu Evu ku Adamovi, ktorú mu ako manželku odovzdol. Adam z ruky Božej prijal Evu za svoju. Eva podala ruku Adamovi, na znak, že chce byť jeho manželkou. Na to Boh Otec, ako prvý farár pri prítomnosti dvoch svedkoch: druhej a tretej Božskej osoby, tak ako to snem tridentský predpisuje, týchto prvých mladoženíchov pozhnal a gratuloval a šťastia im prial, by naplnili zem svojim potomstvom. Zaiste bola tam aj svadobná ríša, svätí anjeli, ktorí bez pochyby tam aj spievali. Čert sa tiež ako pajác oblečený v hadovej koži im pripojil a po sobáši postvárať tam všelijaké talapatky, následkom čoho museli z toho krásneho anjelského parku čili zo zahrady, ktorú my voláme raj, von sa hneď vypratať.

To dobre vieš, že aj u nás sedliakov pri svadbách býva jeden taký pajác a tiež všelijaké sprostosti stvára, čo sa nepatri, a nasleduje takto čerta v raji. Takých pajácov bych ja netrpel pri mojom sobáši, to sa so sviatosťou manželstva nesrovnáva.

Tento prvý sobáš v raji bol veľmi jednoduchý a krátky. Adam neplatil žiadnu štólu od sobáša, ani offeru nedal, Pán Boh to ani nepotreboval. Adam sa ani nedomáhal a nedopytoval, kolko asi on dostane peňazí s Evou a aké veno mu ona donesie, lebo vedel, že ju Boh dobre vystrojil a zaopatril so sviatosťou, spravdliivosťou a nevinnosťou. Preto aj Eva ku sobášu nepotrebovala ani ne doniesla venček na hlave, čomu Adam sa ani nečudoval, bo bol celkom istý a presvedčený, že Eva je poctivá pa-

nenka ako z rúk Božích vyšla. Teda ona nepotrebovala s venčekom dokazovať alebo svet s ním mámiť, že je ona poctivou panenkou. Ona ani svadobného závoja nepotrebovala, aby si s ním tvár prikryla, bo nemala sa začo hanbiť; vedela o sebe, že je poctivá, čistá a svätá.

Veniec a slajer až po páde človeka prišiel do módy. Vtedy už bolo treba svetu ukazovať sa s vencom, lebo zlý svet málo kedy verí na poctivosť mladej nevesty.

Z histórie rajskeho sobášu vidno, že peniaze, sobášna výprava a veno nevyhnutelne nie sú potrebné ku šťastlivému manželstvu.

V terajších našich osvietených, civilizovaných časoch ale je to celkom inak; čím viac sa odchyľuje človek od Boha a jeho poriadkov; tým planšie aj zostáva jeho srdce. Plané ale srdce neuspokojí sa čistou láskou k Bohu a k blížnemu, tedy ani k manželke, lež ono sa chce nasýtiť peniazmi, hlinou. Veľ už ľudia kresťania nechcú mať Pána Boha za družbu pri sobáši, ktorý ženu dovedie, ale oni najprv hľadajú peniaze, kravy, role, a až keď s týmto sa naplnilo srdce, až potom sa dopytujú na ženu, ako na sobášny dôvažok, ktorá sa v ich srdci môže uspokojiť aj s tým posledným kútkom.

Peniaze tedy hrajú prvý zástoj pri sobásoch a nie ženy a manželky; tieto musejú byť najprv vylicitované, ktorá dá viac. Ponevadž ale tam, kde nie je láska, ani dôvera byť nemôže, preto lakomá duša pri sobáši potrebuje najprv kráľovského notára, aby on pre lakomca ubezpečil najprv — nie ženu — ale tú vylicitovanú summu, ktorú mladá nevesta má lakomej polovičke manželovi priniesť a mu podpísať. Žena je len dôvažok, ako u mäsiara kosť, ktorú on k mäsu hodí na dôvažok.

Dopytovanie, vyhľadávanie peňazí, vena, jarmok a licitácia na ženine veno je hnusná škvrna našich materiálnych časov. Lebo načo že sa má snažiť a usilovať mužský? Pravda na to, by on sebe našiel pomocnicu a spoločnicu života, ženu, ktorej duša má súhlasíť s jeho dušou, by ho ona spokojným a šťastným učinila. Kto ale hľadá peniaze, ten dokazuje, že pre svoju lenivosť, lakomstvo, zaháľanie, márnosť je nesúcim familiu udržovať, chce bez práce, bez starostí zo ženinho vena žiť. To je haňba na muža.

Z mnohých príkladov len jeden príklad zo života ti prednesiem.

V našej dedinke gazda Ondrej Vydriapal chcel svojho synka oženiť. Vzal si k tomu na pomoc mojeho ujca Jura Lakomého, by mohli takú ženu vyhľadať, ktorá má nielen v truhlici peniaze, ale aj pár chvostov v maštali a vlnaššie zrnó v zbožnej jame. Oni aj takú našli dcéru Hanku Jozefa Statočného, ktorý bol aj náklonný tie žiadané veci im dať, jestli si pritom aj jeho Hanku vezme syn Ondreja Vydriapala.

Najprv sa spravili sluby, čo týka sa peňazí, kráv a obilia, a až potom s Hankou. Uradostení rodičia s mladoženichom vybrali sa do mesta ku kráľovskému notáriusovi robiť kontrakt, by on najprv na papieri ubezpečil mladoženichovi slúbené veci a prepísal to na neho. Po dokonávke vrátili sa domov. Na ceste dľa obyčaje stavili

sa na kalište borovičky u Jankesa. Tu našli krstného Pavla Varečku, ktorý sa ich pýtal, že odkiaľ idú? Dostal odpoveď, že od kráľovského notáriusa, u ktorého sme dali sobášny kontrakt písať toľ pre syna Ondreja Vydriapalovho.

— Nuž a koľko že vám slúbili so ženou? — pýtal sa Varečka.

— Jozef Statočný slúbil dať s Hankou dvesto zlatých, kravu a päť meríc čistého žita a veľkú novú malovanú truhlu.

— Hej škoda, preškoda, keď som to nevedel! Práve idem z Chrenového Kúta od Ignáca Naskrkála starého, ten mi povedal, že on by rád dal s Terezkou poltretej slovky, kravu s telaťom, záhonu kapustníska a všetko čo v izbe stojí, keď by som mu pošikoval pytača.

Ondrej Vydriapal pozrel sa na otca Hankinho, na Jozefa Statočného a hovorí:

— Počul ste Jozef? Nuž dáte aj vy toľko, koľko slubuje Ignác Naskrkál so svojou Terezkou?

— Ja nedám viac nič, len to, v čom sme sa ustálili v kontrakte u kráľovského notára — odpovedal Jozko Statočný.

— Chlapče, poďme tedy do Chrenového Kúta ku starému Nastrkálovi, ten viac slubuje — hovoril Vydriapal svojemu synovi.

S týmto sa rodičia i mladoženici rozišli a kontrakt potrhali.

Tu ale krémár Jankes, ktorý by bol ľúbil, by svatba v jeho dedine bola a nápoje aby od neho brali a nie v Chrenovom Kúte, volal za Vydriapalom:

— Hej, Ondrejko, veď ja rodinu Nastrkálovu dobre znám, to je človek tvrdý, ako starý gunár a jeho dcéra Tereza nemá na ľavej ruke prsta jedneho, keď bola malá nuž jej ho sviňa odhryzla a potom aj zubov predných už nemá a ostatné sú deravé.

— Nič preto — odpovedal Vydriapal, — však pančuchy strikovať nebude a so zubami nebude kukuricu alebo cukrovú repu okopávať. Nech len v truhlici má to, čo to štrka ako dolláre, a to je hlavné.

S tým odišli Terezu Nastrkálovu nahovárať a pýtať, lebo tá viac donesie mladoženichovi.

Či tie dolláre, to tela spokojných a šťastlivých učinily mladoženichov, o tom som sa ja nedozvedal. Lepšie je ale vždy, keď muž zaopatri obed a žena večeru. Venó býva mnoho ráz žriedlom nešťastia, nepokoja v stave manželskom. Manžel márnosť ľahko premárni ženino imanie, a márnosť žena tiež chytro zničí a o všetko privedie manžela, a s tým pokoj a šťastie vyvandroje z ich domov.

Nie peniaze, ani lichva a hruda sú základ šťastia, pokoja a lásky stavu manželského: ale čistá láska duchov, požehnaná od Boha.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môže urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

***

Katolícky sjazd bude v Brne v dňoch 26., 27. a 28. júla t. roku. V pozvaní hovorí sa, že «sjazd nebude sjazdom strany a nebude sa vôbec zaoberať otázkami politickými, ale vážnou, prácou pozitívnou, ako najlepšie bolo by pomáhať milovanému národu českému v mravných a hmotných potrebách a záujmoch jeho.»

Zo spišského biskupstva. Štefan Andrasovszky prešiel z Mníšiek do Fridmana za farára; Juro Bajesi kaplán popradský stal sa farárom v Holló Lomnici a Rudolf Vágner, administrátor holló-lomnický preložený je do mníšiek za administrátora.

Kto má pozdraviť? Pozoruje sa, ako učiteľky — napospol všade — očakávajú od svojich predstavených, mužských, aby ich títo či na verejných miestach a či v školskej budove pozdravovali, lebo že však sú ony ženské. Mníchovská školská rada vydala ohlas, v ktorom upozorňuje učiteľky, že kdekolvek, ony sú povinné pozdraviť svojho predstaveného, lebo že to tak požaduje disciplína.

Aj v Petrovci kupujú právo za peniaze? Po tieto dni zasedal v Petrovci obecní výbor a medzi iným žiadal si aj slovenskú zápisnicu vedľa maďarskej. Notár sa vyhovára, že on to nemusí robiť, že by to bola preňho nová farcha, ale že ak mu povýšia plat o 100 korún, že potom bude viesť zápisnice aj po slovensky. Výbor mu ich povolil.

Smrť. V Kežmarku vo Spiši dňa 5. júna zomrel najstarší človek celého mesta, menom Ján Steiner, v 92. roku života svojho. Mal 10 detí, ale z tých ho len dvaja synovia prežili.

Trnavská processia božského Srdca bude dňa 21. júna, ako iné roky. Ctených čitateľov, ktorí by na tejto

mimoriadne krásnej slávnosti účasť vziať chceli — upozorňujeme, aby sa skrze žiadne oprotivné chýry mylil nedali. Len neprijemnosť času by mohla prôvod prekaziť, čo aby sa neprihodilo, modlime sa za tú milosť, a nehľadajme pri tejto slávnosti seba, ale chválu Božiu. Tí, ktorí doma sv. omšu neslyšali, môžu ju od včas rána až do do pol deviatej v ktoromkoľvek kostole slyšať. Slávna sv. omša bude o 8. hodine ráno u pp. Jezuitov. Tým, ktorí cez tento čas, keď aj voňku, na ulici so zástupom spojení, na zvonenie pozor dajú a v duchu na sv. omši účasť berú (modlia sa), tým je aj táto sv. omša dostatočná. Každý nech si, keď processia do kostola vôjde, svoju odprosujúcu modlitbu tam, kde sa na ulici nachádza, pobožne odrieka. Mohli by to všade sami vodcovia processie so svojimi urobiť (na hlas predriekať). V processii idú na samý pred okolné prôvody, tak jako prichádzajú, tak sa pripoja so zástavami a s muzikou v Šimorskej ulici. Keď prídu do Kapitulskej ulice, zostanú na dvoch bokoch stáť a medzi nimi prejde cirkevná hlavná processia tak, že zrno prôvodu všetci dobre vidieť môžu. Hneď potom sa zase všetci okolí za trnavskou processiou pohnú. Tí, ktorí by neskoro, pod prôvodom došli, zostanú vo dvoch radoch na hlavnom priestore (rinku) stáť, aj títo uvidia navracujúcu sa processiu. Prosíme, aby pútnici až do samého konca (bárs aj vojsko skorej odíde) vydržali. Po processii je aj u pp. Jezuitov ešte malá sv. omša. Konečne prosíme za pozornosť a poslušnosť oproti tým, ktorí poriadky robia.

Ako sa povodí tým, ktorí VIII. Božie prikázanie: «Nepremluviš proti blížnemu svojmu krivého svedoctva» prestupujú. «D. S.» píše: Istá mladá, nedávno vydatá Kysučanka, namiesto aby sa zaoberala s užitočnou prácou, na príklad dochovávaním hodvabníkov, vypisovala všelijaké pluhavé a nehanebné listy na počestné osoby, rozumie sa, že bez podpisu. Nuž ale krčah zatiaľ chodí do studne, kým sa nezabije. Aj ju prichytili a začalovali pred okresným súdom i posúdená bola na 140 korún peňažnej pokuty, alebo 7 dní väzenia.

Päťdesiat dní bez potravy. Istý uhlokop v Char-kove zmizol v polovici apríla v uhelnom dole a našli ho až 6. mája živého, ale už jako kostlivec zhubeného. Lekári majú za to, že upadol do letargie (zdánlivej smrti) a tak sa udržal 50 dní bez potravy.

Spišsko-podolínska sporiteľňa od 1. júla už len 3¹/₂ úrokov da od vkladov. Dľa tohto by aj od požičiek mala brať niže 8 percentov. Sporiteľňa by mala chudobe pomáhať a nie jej bohatých zakladateľov obohacovať.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predoslých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5⁰% a na 4¹/₂⁰%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Sviatok Božieho Tela v Pešťbudíne zasvätila katolícka cirkev veľmi slávnostne. V nedeľu rano shromaždili sa do hlavného farského kostola kde odbývaly sa služby Božie. Processie mali aj vojenský sprievod a hudbu.

Pomník zo sbierok ctiteľov idú stavať svetochýrnemu liečiteľovi vodou Šebastianovi Kneippovi vo Wörishofene. Vyhotovenie pomníka poverili na Ferdinanda Seeböcka, sochára vo Viedni. Postava Sebast. Kneippa stáť bude v talárnom obleku jednoduchého farrára.

Demonštrácie pre nedeľný odpočinok. Kúpeckí Budapešťianski pomocníci radom chodia po tých uliciach, kde majú obchody tí kupci, ktorí nechcú podpísať smluvu o nedeľnom odpočinku a robia im aj iné nepríjemnosti. Mnohí kupci museli už aj demonštrantom obchody pozatvárať. Z týchto niektorých polícia zatkla a posúdila ich peňažnou pokutou. Od súdení appellovali.

Mladosť pochabosť. V Záhrebe istý 16-ročný gymnasta Franc Reverta, syn operného speváka Revertu flobertkou strelil do 20-ročnej dcéry Seču, ktorá utrpela na prsách nebezpečnú ranu. Chlapec po útoku ostal nebezpečne chorý. Reverta zaľúbil sa do merníkovej dcéry, ktorá však vysmiala ho, čo tohoto tak rozhorčilo, že strelil na dievča.

Vražda. V spišskom Hrasti Juro Kertész a Štefan Gotkó už od dávnejšieho času vo veľkom hneve žili, neraz sa aj pobili. Teraz sa ale ten hnev na smrteľný obrátil a sa aj zo smrťou skončil. Dňa 3-ho júna síce Kertész napadol Gotku vtedy, keď spal a ho zo sekerou viac rázy tak ťažko po hlave uderil, že sa viac neprebudil. Mordára hneď chytili. Veľký trest ho očakáva už

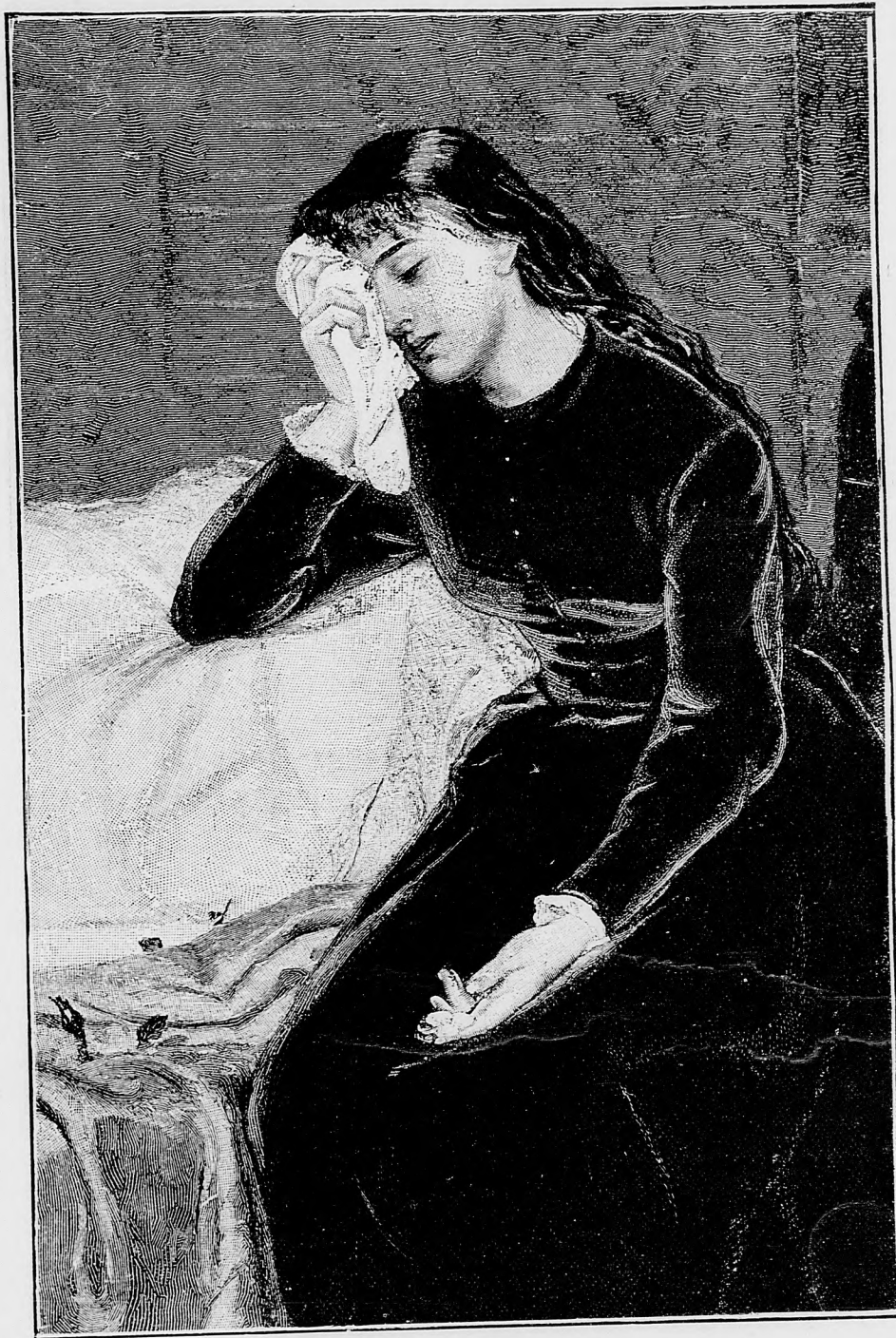
tu na svete a jako obstojí ešte pred strašným súdom božím!

Micsinai vo väzení. Jako sme to už oznámili, zlodēja Michala Micsinaiho, ktorý 3. t. m. večer o 98.000 korún okradnul budapešťiansku poštu, v obci Jászapáti (neďaleko Szolnoku) chytili šiesti sedliaci. O lapení zlodēja oznamujú:

Zlodēja chytili 12-ho v piatok rano okolo 9. h. v jászapátskom chotári, kde traja roľníci, bratia Anton, Jozef a Mikuláš Sabari zbadali na poli Micsinaiho. Jeden z nich zvolal: Eala, tam je Micsinai! Zloděj dal sa na útok, bratia sa však pustili za ním a volali na troch iných roľníkov, ktorí šli im v ústrety, aby chytili utekajúceho, lebo to je Micsinai. Tito zastavili zlodějovi cestu kosami, Micsinai zastal a dal sa chytiť. Šiesti roľníci na to s veľkou radosťou poviažali zlodēja a dovedli do obce Jászapáti, kde ho hlavný slúžny dr Jozef Cseh hneď vypočul. Micsinai vyznal všetko. Zlodēja doniesli po železnici do Kőbányi a odtiaľ pod večer okolo 7. hod. na koči po Barošovej ulici na hlavný kapitanát. V koči sedel s Micsinaim jeden zandár s dvoma detektívmi a na kozle tiež sedel zandár. Eskort vzbudil na uli-

ciach hlavného mesta veľkú sensáciu. Všade kričali «Micsinaiho vezú!» a veľký zástup šiel za kočom. Na kapitanáte vypočuli zlodēja. Peniaze skoro všetky našli u neho: mal ich v rukáve zaviazané. Chybuje len 2800 korún, ktoré bol zakopal v chotári obce Gomba, lebo to bolo striebro a ťažké nosiť.

Zničené lode. V apríli následkom búrok zhynulo na mori 111 lodí, 436 lodí ale utrpelo väčšie menšie úrazy.

Sirota, bez otca, bez matky.

Ladovec. V spišskej Belej dňa 3. júna veľký ladovec bol, ktorý tak na rolách ako aj v zahradách veľkú škodu spôsobil a mnohé obloky vybil.

Zadusilo sa. V spišskom Smolniku po tieto dni veľmi smutne skončilo jedno päťročné dievča svoju nevinnú zábavu. Ako sa síce s bobom bavilo, ho do úst kladiac a zase vyberajúc, dva boby mu tak hlboko išli do hrdla, že sa zadusilo.

* * *

Vážne upovedomenie. Žatva sa blíži. Kto chce si poľahčič unavnú prácu žatvy, nech nezamešká objednať si «*Delo-ocelovú kosu generála Dewetta*». Kto neposlal ešte zpäť podpisný hárok v týchto novinách uverejnený, nech si nesťažuje odporúčať ku svojim známym a objednávku nech zadá čo najskôr. — Pán *Pavel Sohr v Szill* (šomodská stol.), predavač týchto kôš, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, že každá objednávka ešte toho dňa bude odoslaná, takže aj objednatelia z najďalších častok krajiny, behom 3—4. dní obdržia kosy. Tým, ktorí telegrafične objednávajú, telekrafičné trovy firma vynahradí. Presná adresa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísano. — Telegrafičná adresa: «*Kaszasohr*» *Somogy-Szil*.

* * *

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «*Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete*» v Budapešti, ktorého cieľ a podmienky medzi našimi dnešnými oznamami možno čítať.

Oznam.

Náš vrele milovaný velebný pán páter *Zuosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodinco, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asíce má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra *Zaoska* jeho dielo «*Tridsaťročné jubileum*» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nestážovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra *Zaoska* obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne dakujem a «*Pán Boh zaplať*» privolávam.

V Lutišiac, dňa 1. júna 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) *Ján Greben*, farár.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «*Krestana*»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jeden každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«**Krest'an**» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «*Budapešťanský katolícky delnícky kruh*». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudanú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi*, Budapest, VIII., *Tavaszmező u. 19*. Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., *Práter-u. 33*.

DOPISY.

Zo spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Haligovčania si umienili, že na pamiatku v januári vydržanej sv. missie svoj kostol s krížovou cestou ozdobia. Do teraz Haligovčania a mnohí zo susedných obcí obetovali na tento cieľ spolu 301 korún 60 halierov. V tieto dni poslali z Ameriky v Clevelande robiaci Haligovčania 62 korún 92 halierov. Je teda spolu už 364 korún 52 halierov. To je ale ešte nie dosť, lebo tá krížová cesta má košťovať do 500 korún.

Haligovčania sú pre svoju chudobu síce nie vstave ešte tolko dokladať, lenže ufajú, že im tí Magurčania, ktorí na sv. missii účasť vzali, svojimi halierami k pomoci prispievajú. Dal by to Pán Boh, aby sa tak obrázky krížovej cesty čím skorej objednali a celá krížová cesta pri obnovení sv. missie posvätiť mohla.

Horliteľ za česť božiu.

***

Z Turzovky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kreštane uverejniť.

Na čo sme tak dlho a dychtively čakali, na čo pred rokmi naši vodcovia vyzývaní boli, sa konečne stalo skutkom.

Prvého júna sme si otvorili náš «Katolícky Kruh». Kto bude doň chodiť? Kto bude v ňom čítať, prednášať, povzbudzovať, slovom vzdelávať? Veď u nás tak ľahko sa dá všetko prekonať sladkými rečičkami; — no keď príde vytrvať až do konca, vtedy každá dobrá vec vyjde na psí chvost. Nie je to čudno, veď naši Kysučania už dosť sedali na lep ľudom z kade noha, z kade ruka; vidia ale, že takí páni len svoj mešec stískajú, i náš tak nedospelý Kysučan chytro vytriezvel. Dovčuť ho azda každý kabátoš prekabátil. Že náš ľud silnú dôveru v svojich mu nadiktovaných vodcov ztratil nie jedenkrát s veľkou duševnou škodou, a s tým odišla mu chuť od každého vynikajúcejšieho podniká, je tak zrejme vec u toho, čo naše asiatské pomery pozná, že o nej sa rozpisáť bolo by zbytočnou prácou.

Kysučan je ešte maloletý. Jako dieťa dá sa naviesť na novú hru. Že dokiaľ to bude trvať, len naši neunavní socialisti vedia, ktorí vďaka im, nič netušia o našej s nepokojom spojenej zaostalosti. Budú tu mať časom výbornú pôdu pre svoje zásady.

I včuť sa dal naviesť. Ale ufám, že včuľajší jeho výstup nebude mať náter slamennému plameňu podobného vyblknutia, keďže takého, ľudu oddaného, *bezzistného* muža vidíme na čele hnutia, ako je p. dekan Ďurčanský. Veru, veru, keby nie tento človek, aj naša Turzovka by ešte biednejšie vyzerala. Smutno mi je to spomenúť, že my Turzovania už sladkým rečičkám viac veriť nemôžeme. No ale čo chybuje inde, doplní to osobnosť pána dekanova.

Že jak očakávaným ústavom sa stal náš «Katolícky Kruh», o tom svedčia tie tisíce národu, čo sa na otvorení zúčastnili; svedčia tie slzy radosti, ktoré na slova vzletného ducha vyšmenovaného p. dekana v mnohých očiach ihraly. Že mnoho vytrvalosti a bezzistnej práce čakáme od p. farára, znakom je jednohlasné vyvolenie ho za predsedu. Velebný Pane! Zkúsili ste i dovčuť, že zázraky by sa dali robiť s ľudom, jestli jeho dôveru získate. Vaša verejná nikým nevynútená prisaha je nám skutočnou zárukou, a my úplnou nádejou sa chceme tešiť porážke Vašich protivníkov, ktorí nijak nechcú veriť vo Vašej úprimnej k ľudu láske.

Nutno mi do obavypľnej radosti vmiešať i nie priam súzvučný hlas malovšimnutého slovenského obecnstva, keď naše kruh otvárajúce riaditeľstvo nám náladu tým chcelo pokaziť, že ubohé naše dietky z lavíc školskej úlohy na javište vycvičených hercov vyviedlo, ktoré nám v takej reči divadelné predstavenie «podelaly», akej výjmc p. predsedu a theaterdirektora v kruhu neviem kto rozumie. Veríme, že tí páni budú iným razom šetrnejší. Ináčťe však máme k tomu právo, že čo sa v miestnosti kruhu prednáša, by tomu každý rozumel. Úfame, že i takéto divadelné predstavenie onedlho uzre svet!

Ostatne, dobré s nami a zlé preč! Váš starý známy
Šindelár.

***

Rovné.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Asi pred tromi týždňami mali sme voľbu na obecných výborníkov; výsledok bol ten, že sme sebe samých ľudákov a poriadných občanov vyvolili. — Židáci sa nám tiež chceli do výboru vopchať — vzdor ale ich veľkého namáhania a kortešovania nebolo im možné medzi nás vstúpiť, ba ešte tých čo boli z predešlých rokov vyvolení, z výboru sme vyhodili, tak že teraz ani jedného liberála vo výbore nemáme. Úfame sa teda, že sebe budeme môcť nase záležitosti v duchu krešťanskom riadiť.

Dňa 4. júna mali sme zas voľbu na obecných predstaviteľoch. Poueváčťe teraz samých ľudákov vo výbore máme, bolo ľachko aj ľudákov za obecných predstaviteľov vyvoliť, lebo liberála a žida sme do kandidácie nepripustili. Fígľe liberálov a židov, nemali pražiadnej platnosti. Ani pán slúžny z notárom nišť vykonať neboli možní. Naši občania, obzvlášťne tí chudobnejší, sa starých pýtali: kde sú té zemiaky, čo prišli pre nás chudobných v túto jar sem do Rovného?

Jako je známo, naši ľudoví ablegáti, viac ráz hovorili o tejto tak veľkej chudobe, a ponevác sa naša ľudová strana za nás postavila, prišlo na Horniaky do každej obce viac rozličnej sorty zemiakov na semäno, ktoré boly podelené medzi chudobnejších. V Rovnom ale rozdelili zemiaky liberáli, krčmári a obecní výborníci medzi sebou a nám ich potom za drahé peniaze predávali.

Teraz — ako som už spomenul — vyvolili sme si samých svedomitých, pobožných a známych ľudákov do výboru. Rychtára sme zas len starého, Gyuriša, vyvolili, on je v duchu čistý ľudák, liberálom — keď môže — z cesty vyhne. Za prísazných sme nových vyvolili, a síce: Majstrika a Kudelku, tiež čo známych vodcov levočskej a fridskej processie.

Nech je milý Pán Boh na dob ej pomoci našim novovyvoleným obecním predstaveným. Pripomenúť musím, že keď sa voľba skončila, liberáli sa ako splašení rozprchli. My sme ale plným hrdlom kričali: «Nech žijú Majstri s Kudelkom, nech žijú ľudáci! Preč s liberálmi a židmi, čo nám naše zemiaky sožrali.

Ó, bola to voľba pre nás ľudákov na povýšenie.

Som slávnej redakcii a cteným čitateľom ponížený služobník.

Volič.

***

Handlová.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Liberálny korteš uprsknul do Ameriky.

Prosím vás, pán redaktor, ja som z Handlovej, som Nemeč a preto mi odpusťte, keďže nepišem dobre a prosím vás, ráďte chyby moje napravíť, lebo ja som ešte do «Krešťana» nepísal.

My v Handlovej čítame naše nemecké noviny «Christliches Volksblatt». Ale ja som bol v Prievidzi a tam som čítal toho slovenského «Krešťana». O Handlovej stálo tam, že náš hlavný liberálny korteš šiel do Ameriky. Bolo to veru pekne opísané. Aj ten Lang Palko, aj Vagner, krčmári si teraz rozmýšľajú a hlavou krúčia: prečo sme my len zostali liberáli, či nám to bolo treba? Ale je to veru pravda! Sedliak aby nikdy s pánmi z jednej misy nejedol. Vlni sa to ľúbilo Langovi, aj Vagnerovi u pána farára s pánom fôišpánom spolu obedovať. Teraz sa im už neľúbi, keď ztratili toľko peňazí u toho liberálneho korteša, u jejích kamaráta Poličeka. Dobre písal náš «Krešťan»: keby Palko Lang bol zostal statočným ľudákom, nebol by prišiel o peniaze. Nuž toto je veru pravda. Ten Palko Lang nám vždy vyprával: «Darmo je, ja musím byť liberál. Lebo keď nebudem liberál, ten pán Filberger slúžny s Prievidze mňa budú pokutovať, keď som ja krčmár». My sme mu vždy hovorili: «Palko, neboj sa! Však ti to len ten slúžny tú kožu neoderie. Však je ešte len voľakde tá pravda, budeme ju hľadať.»

Po voľbe ablegátskej chceli tí slúžnovci našich ľudákov všetkých pokutovať, ale sme appellovali až na mi-

nisterium, a tam nás oslobodili. Tedy Palko Lang, pozri, ja ti teraz spravím jeden rechnung: «Ty si ztratil u tvojho liberálneho kamaráta 1400 korún. Keby si bol zostal statočným ľudákom ako si bol, bol by fa ten pán slúžny pokutoval prvý ráž na 4 koruny; druhý raz na 10 korún a tretí raz na 25 korún. Spolu by si bol platil 39 korún. Keď by bol pán slúžny videl, že ty nepopustiš z tvojho statočnosti a z tvojho ľudového presvedčenia, viac ráž by fa nebol pokutoval. Lebo aj tí poriadnejší liberáli, že ten ľudák-sedliak si chráni svoju statočnosť a svoje presvedčenie, nuž dajú mu pokoj a si ho ctia. Takého darébáka ale, ktorého za guláš, za pálenku, za trochu paše, alebo za 5—10 korún kúpia, v duchu svojom za veľikého oplana držia. Tedy vidíš Palko tento rechnung. Bolo by ti ešte vždy zostalo 1361, tvoje čisté krešťanské katolicke presvedčenie a pokoj v tvojjej ctenej domácnosti».

Teraz nám povedz: Čo je viac hodné? Takýto rechnung, a či ten obed, alebo ten bruderšaft, to bozkávanie sa s tým Judášom handlerským?

Tu ho máte dobrý príklad sedliaci, gazdovci naši, aby sa každý sedliak chránil od liberála, ako čert od temjana. Liberálčina, to je len pre žida a pre takých pánov, ktorí hovoria, nenie neba a pekla, že nemusí mať človek žiadnu vieru, len plné brucho. Už teraz môžete vedieť, čo je to ten židovský liberalizmus.

Odpusťte pán redaktor, že viac nepišem o tom našom liberálnom kortešovi. Ale vám to druhý raz ešte budem písať, čo ten robil u nás, v Chrenovci a Prievidzi u Freibergera. Preto musel ujsť do Ameriky. Chváľabohu! My Handlovci sme veľmi radi, že sa ztratil. Len keby nám dal Pán Boh dobrého a poriadneho človeka za farára. Nechceme viac liberála hnusného.

Dobre sa ho majte pán redaktor!

Handlovský ľudák.

***

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Otvorený list z Lozorna.

Úctive prosíme o uverejnenie jednej našej záležitosti, ktorú z lásky krešťanskej našim súseďom jablonským do pozornosti odporúčame. — Lozorno a Jablonkovo sú spoločné obee, nakoľko máme spoločného notára, v osobe Františka Homoky-ho. Z tohoto ohľadu náš dualizmus nás tlačí, a to veru nad mieru.

Prezeral som kedysi knižočku, ktorej nadpis bol: «Londýnske obrázky». V tej čítal som o všelijakých verejných ústavoch, v ktorých sa všelijaké šalblarstvo a klam prednášaly a všelijaké figliarstva tam vyučovali. Prišlo mi na um to dávne čítanie i pomyslel som si, že náš Homoky svoje vyššie vzdelanie tuším tiež tým anglickým ústavom má čo ďakovať, lebo veru náš Homoky ako «všetko», tak aj fortiele najlepšie rozumie. Ale človek v počtovaní sa len predsa kedy-tedy preráta, keď ide na slepo. Tak pochodil aj náš Homoky.

Náš notariát, vlastne matrikársky úrad v Lozorne je trochu v obmedzenom kúte. Homoky to chce napraviť tak pomaly, čo by obecnú prirážku len asi 6—8000 zl. stálo. Tých daní zdá sa mu ešte málo, však on je syn liberalizmu, chce tedy najsamprv novú kanceláriu so dvoma izbami. Toto podujatie má stáť 2500 zl. = 5000 korún; potom pre podmatrikára by sa ozdobil byt, čo by tiež toľko stálo. A konečne aby náš notariát nebol schovaný za chrptom asi troch chalúp, tie by sa mali porúcať, čo by tiež trochu prirážky obecnej sožralo, ale notariát by vyhral pekný výhľad.

Najprv teda kanceláriu. Ku stavaniu tejže Homoky dostal vraj prísny rozkaz od pána viceispána, s tým nariadením, že kto by sa stavaniu kancelárie protivil, pokutovaný bude na 100 korún. — K porade stavby tejto Homoky svolal mimoriadne výborové shromaždenie, áno dôvernika slavného patronátu v osobe pána Hofmanna zo Stupavy. Homoky predložil ústne záležitosť stavby i s rozkazom podžupanským. Záležitosť sa započala prajne, nakoľko dôverník slavného patronátu osvedčil, že sa pán gróf Károlyi nedá pokutovať, ale nakoľko stavba kancelárie musí sa previesť, k tomu pristúpi, koľko sa pánstva vec bude týkať. Najsamprv ale žiada sebe predložiť ten podžupanský rozkaz s výrokom 100-korunovej pokuty. «Mindjárt, kérem alásson» (hneď, prosím ponižene). Homoky hľadá a odrazu podá mu jakúsi handru «kus papieru» z predošlého času o stavbe tejže kancelárie znejúci so slovami: «Tessék, kérem alásan» (nech sa páči, prosím ponižene). Pán dôverník slavného patronátu číta úpis a hovorí: «Ja chcem ten podžupanský rozkaz». «Pardon, kérem alásan» (pardon, prosím ponižene) hovorí Homoky, «ten je vo vyššej kancelárii u hlavného slúžneho v Malackách».

Tak ďaleko siaha bezhraničná opovážlivosť Homokyho, ktorý zvykol z bárs jakého zasúchaného papieru Iudu maďarsky neznajúcemu jakékoľvek ministeriálne, podžupanské atď. nariadenia vyčítať a s tým pre seba jakékoľvek prajné «alkotáše» (ustanovizne) nechť popodpisovať.

A dnes sa už opováži to isté aj s intelligentnými pánni robiť, na to rátajúce, že mu na slepo uveria. Včul, aby ten v povetrí jestvujúci, ališpanský biršág zahovoril, pozornosť obrátil na Jablonov. Že Jablonci nemôžu sa nútiť ku stavbe kancelárie, ale ponevác aj tí budú mať v tej nádejnej kancelárii písma a knihy svoje, teda tí budú ročitú árendu platiť do Lozorna ročite 100 zlatých. Na takéto reči sme rozumeli, že Homokymu koľko veriť máme a bez slova sme odišli k našim motykám, bo práce máme veľa. — Tu nás notár volá zpät protokoll podpísať o nestavani kancelárie, ale sme sa veru nevrátili, bojac sa, že v tých anglických učebných ústavoch náš Homoky tak sa vyučil, žeby z nestavania aj stavanie vyslabikoval. Kanceláriu máme a v nej dost miesta. Kto je nezmestný, ten nech si stavia.

Súsedia jablonskí, všimnite si nášeho chovania sa a jestli máte menej žobroty a nůdze a viacej peňazi a kanceláriu i v Lozorne potrebujete: «tessék, kérem alá-

san» (nech sa páči, prosím ponižene). — Takto nateraz nádejná kancelária zostala nerozhodnutá, lebo sa blind nevydarilo. *Záhorskýj.*

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života Iudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaniu zvláste mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z po-božného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «*Posla Sv. Antona*» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «*Posol Sv. Antona*», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dla možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsém.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsém.)

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podie-

lovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 4—5. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 20 hal.; viaz. výt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spinokov 2 kor. 80 hal.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Našich čitateľov a čitateľky «Krešfana» ako aj «Posla Svätého Antona» v Amerike prosíme o to, by nám pri posielaní predplatkov na «Posla Sv. Antona» ráčili dať vypísať na peň. poukážku svoje meno a cieľ tejže zásielky, lebo mnohokrát sa stane, že list keď aj dojde, často nevieme kto na jaký cieľ nám tie peniaze

posiela. A to tým menej, bo listy prídu skorej, peniaze dochádzajú však po dlhom čase; avšak ani to není vytvorené, že list sa ztratí, čoho následkom prichádzame do toho najnepriaznivejšieho zmätku.

Bratia Rodáci! Rozširujte tam za morom medzi Vašich krajanov nášho «*Posla Svätého Antona*») ktorý je svedomitým, spravodlivým priateľom katolíckeho ľudu slovenského a ktorý prináša aj dosť bohatú kroniku.

Redigujú ho Edvard Sándorfi, hlavnom. katechet a Andrej Červienka, učiteľ. Vychádza s krásnymi obrazmi každého prvého na šestnásť stranách. Predplatná cena na celý rok *pre cudzozemsko 3 koruny* a do Ameriky *3 koruny 75 halierov*. Predplatiť treba na túto adresu: «**Posol Svätého Antona**», **Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28/b.**

Vel. p. Ján Greben, Lutišša. Milodary uverejníme v budúcom čísle.

J. L. Kostolník. «Chlieb Svätého Antona» vyšiel už tieto dni z tlače. Odpíšte nám kolko výtiskov Vám máme poslať? Jestli objednáte naraz 25 alebo 50 exemplárov, vtedy dostanete ich za polovičnú cenu.

Roľník. Do tohto čísla Váš dopis uverejniť sme už nemohli preto, že došiel pozde.

Vel. L. D. v Trnave. Ako vidíte uverejnili sme. Ráďte zaujať sa — jestli možné Vám bude — za «Posla» a naše brošúrky.

Mladý ľudák. Verš Váš upotrebit sa nedá.

Andrej Bobok ml. Na takých agentov slová ne-smiete sa spoliehať. Pošlite nám tú upomienku totiž poisfenku, ktorú dostali ste od toho istého, jestli je opatrená pečatou tejže firmy (závodu). Tá zpráva na strane druhej hodí sa pre «Posla Svätého Antona». Zdravstujte!

Iný gazda. Výtame Vás! Odpušzte, že dopis do tohto čísla prísť nemohol. Budúce. Snáď nepripíšete nám za zle, keď poprosíme Vás bratský, či nemohli by ste niečo urobiť vo vašom okrese nášho «Posla Svätého Antona», ako aj do tohto času vydané brošúrky? Prijmite náš rodácky najsrdečnejší pozdrav. Na zdar!

Anna Vaško, vdova. Toho ústavu podmienky nemôžeme Vám udať. Na «Népnevelő» redakciu adressujte takto: Ján Ember, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. č. 28/a. «Népnevelő» vychádza už IX. ročník.

Viacerím. Ostatnie dopisy a články uverejnené budú v budúcom čísle, tak samé i na ďalšie odkazy odpovieme len v druhom čísle.

Krešfania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

**O najvýbornejších „Transvaal“ brytvách
cenník zdarma a franco zašle tomu, kto si to na dopisnici žiada**

WINKLER a GRAUER, Kőbánya 21. sz.

Do úctivej pozornosti odporúčam balsam Svätého Antona Paduanského. Nezčiseme mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že čítelia svätého Antona tento balsam čo domový lek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nechuti k jedeniu, chudobe krvi, hlavybôľu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučné u

Jozefa Hübner, lekárneň Červeného kríža, Baja, Erzsébet királynéút 22. szám.

TÖRV. VÉDVE.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lamke, lupaniu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bobasti hlavy a zubov, žltosti, krčoch žalúdka,

Nietajní prostriedok!

hlavných nemociah, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti zvratu, zlomi sluchu, nemociah nervov, influenze, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa držať za aparát Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 korún. Pri ťažkých chorobach zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Najlepšie

Košé

dodáva známa firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

OZNAMI

prijíma

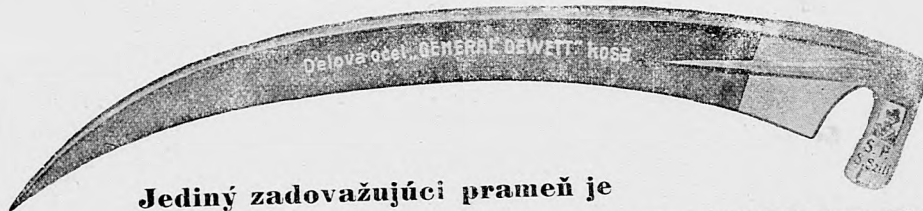
vydavateľstvo „Kresťana“

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta!

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri obiednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri obiednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zfhajúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinie ku nakutiu, kladivku, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrazkový cenník nežiadal, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Každéj hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

